

Nûr / 31. Ayet

000000000000 00000000000000 0000 000000000000 0000000000000000 000000
 00000000 00000000 0000 00000000 00000000000000 000000000000 000000 00000000000000
 00000000000000 000000000000 0000000 0000000000000000 0000000 0000000000000000 0000000000000000
 0000 00000000000000000000 00000000000 0000 0000000000000000 00000 0000000000000000000000 00000000
 00000000 000000 00000000000000000000 00000 00000000000000000000 0000000000000 00000 000000000000000000
 00000000000 0000 00000 000000000000000000 00000 00000000000000000000 00000000 00000 0000000000000000
 000000000000 000000 0000000000000000 000000000 00000000 00000000000000000000 00000 0000000000000000
 000000 0000000000000000 000000000000 0000000 00000000 00000000000000000000 00000 0000000000000000
 000000 0000000000000000 000000000000 0000000 0000000000000 00000 000000000000 000000000000 00000
 0000000000000000 00000 000000000000 000 0000000000000 00000000000000000000 000000000000
 00000000000000 0000000000000000000 0000000000 0000000000 00000000 00000000 0000000000 00000
 00000000000000

NUR SURESİ - 31 - Mümin kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar. Dışarıda kalanlardan başka ziynetlerini göstermesinler. Başörtülerini yakalarının üzerinden bağlasınlar. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, kendi oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, başka kadınlar, hizmetlerinde bulunan köleleri ve câriyeleri, cinsel arzusu bulunmayan erkek hizmetçiler, kadınların cinselliklerinin farkında olmayan çocuklar dışında kimseye süslerini göstermesinler. Yürürken, gizledikleri süsleri bilinsin diye ayaklarını yere vurmasınlar. Ey müminler! Hepiniz Allah'a tövbe edin, umulur ki kurtuluşa erersiniz! Tefsir (Kur'an Yolu)

Kadınların da iffetlerini korumaları, bunun için avret yerlerini örtmeleri ve zina etmemeleri emredildikten sonra ek olarak onlara, istisna edilen kimselerden başkasına ziynetlerini göstermemeleri ve başörtülerini yakaları üzerinden bağlamaları yükümlülüğü getirilmiştir. Bu hükmün iyi anlaşılabilmesi için dört hususun açılması gerekmektedir: Sûs, açıkta kalan sûs, başörtüsünün yaka üzerinden bağlanması ve istisnalar.

Ziynet kelimesi Kur'an'da "elbise, takı, hoşça giden, güzel bulunan nesneler, insanı maddî veya mânevî olarak güzelleştiren şeyler" mânasında kullanılmıştır. Burada kadınların göstermemeleri, örtmeleri istenen ziynetin elbise olması mümkün değildir; çünkü örtünme onunla yapılacaktır. Bazı tefsirciler böyle yorumlamış olsalar bile takılarının kastedilmiş olması da mümkün değildir; çünkü burada kadının üzerinde olmayan takısının söz konusu edilemeyeceği açıktır. Geriye kalan ihtimal onun vücududur. Bu mânanın kastedilmiş olmasının maddî / aklî delili genellikle kadın vücudunun güzel ve çekici bulunmasıdır. Naklî delili ise "Ziynetlerini göstermesinler" cümlesinin hemen ardından "*Başörtülerini yakalarının üzerinden bağlasınlar*" buyurulmasıdır.

Buradaki mantık bağından zorunlu olarak, kadın vücudunun (nassa göre boyun, gerdan ve göğsü) ziynet, yani süs ve avret olduğu sonucu çıkmaktadır.

Kur'an kadının vücuduna ziynet diyerek örtülmesini emrettiğine göre, eğer âyette istisnalar gelmeseydi vücudun tamamının herkese karşı örtülmesi gerekcekti. İstisnalar iki ruhsat ve imkân getirmektedir:

1. Dışarıda kalan yerler örtülmeyecektir. 2. Örtünün içinde kalan kısımlar da bazı kimselerin yanında açılabilir.

“Dışarıda kalan ziynet”in neyi ifade ettiğini belirleyebilmek için tefsirciler nakil (hadis) ve akıl (örf, âdet ve ihtiyaç) delillerine başvurmuşlardır. Rivayet edilen hadisler içinde konumuz bakımından en belirleyici olanı, Hz. Peygamber’in, içini gösteren ince bir elbise giymiş olan baldızı Esmâ’ya hitaben, “Esmâ, bir kız ergenlik çağına gelince onun –ellerini ve yüzünü göstererek– şuralarından başka yerlerinin görülmesi câiz değildir” buyurmasıdır (Ebû Dâvûd, “Libâs”, 31). Ancak bu hadis sened ve metin bakımlarından tenkit edilmiş, sağlam bulunmamıştır (Azîmâbâdî, XI, 162). Bir başka hadis Buhârî’nin, başörtüsüyle ilgili âyeti tefsir ederken rivayet ettiği ve meâli aşağıda gelecek olan hadistir. Bunun râvileri sağlam olmakla beraber “*dışarıda kalan yerler*”

konusunda belirleyici bir yanı yoktur. Bize göre de sağlam olan yol örfe, uygulamaya, ihtiyaca ve amaca birlikte bakılarak istisnanın tanımlanmasıdır. Râzî bu konuda Kaffâl’den şunları nakletmektedir: “Açıkta ve dışarıda kalan demek, insanın yaşayan yaygın âdete göre örtmediği, örtünün dışında bıraktığı yerler demektir; bu da kadınlarda yüz ve eller, erkeklerde ise yüz, kollar, ayaklar gibi organlardır. Buna göre insanlar, açılmasına ihtiyaç ve zorunluluk bulunmayan yerlerini örtme emrini almışlardır, açılması âdet haline gelmiş ve bunda zorunluluk bulunan yerlerini açmalarına da izin verilmiştir. Çünkü İslâm’ın yüklediği ödevler insan tabiatına uygundur, kolaydır ve müsamahalıdır” (XXIII, 205). Muhammed Esed, Kaffâl’in sözlerini, “*açılması için ihtiyaç ve zaruret bulunan*”

kısmını atlayarak, “kişinin hâkim örfe uyarak açık tutabileceği” şeklinde naklettikten sonra şöyle bir yorum getirmektedir: “... kullanılan ifadedeki kasdî belirsizlik (yahut çok anlamlılık) bu hususta, insanın ahlâkî ve toplumsal gelişiminin gereği olarak ortaya çıkan zamana bağımlı değişikliklerin göz önünde bulundurulduğunu göstermektedir... Mesajın özü onların (erkek ve kadın) haramdan gözlerini çevirmeleri ve iffetlerini korumaları noktasında düğümlenmektedir; kişinin yaşadığı çağda, Kur’an’ın toplumsal ahlâk konusunda getirdiği ilkeleri göz önünde tutarak, dış görünüşünde, giyim kuşamında göstermek zorunda olduğu dikkatin sınırlarını da bu ölçü belirlemektedir” (II, 713).

Bize göre Kaffâl’in ifadesinden böyle bir yoruma ulaşılamaz. Esed’in kendi düşüncesi olarak

kabul etmemiz gereken yoruma da katılmamız mümkün değildir; çünkü hâkim örfün İslâmî değer ve sınırlardan bağımsız olarak oluşması ve değişmesi mümkündür. İffetî koruma ilkesi, bu şekilde oluşan bir örfe (daha doğrusu âdet, moda) karşı tavır almayı, direnmeyi gerektirebilir. Bugün birçok ülkede ve toplumda ahlâk, estetik anlayışa tâbi olmuştur, sanat için soyunmak ahlâka aykırı sayılmamaktadır. Başkalarının soyunması müslümanların da biraz açılmalarını gerektirmez. Çoğulcu bir toplum yapısında kendi değerlerini yaşamak durumunda olan müslümanlar, iffetlerini korumak için modanın değil, ihtiyacın gerektirdiğinden ve bu sebeple topluluğun âdet haline getirdiğinden daha fazla açılmazlar. Çünkü karşı cinse ilgi duymak ve bu duygunun görme, dokunma, baş başa kalma gibi durumlarda daha etkili hale gelmesi insan tabiatının gereğidir; bunun değişmesi ise fıtratın bozulması demektir. Kaffâl'in yorumuna göre ziyneti örtü dışında bırakmanın, birbirine bağlı iki sebebi vardır: a) Buna ihtiyaç bulunmaktadır, b) Bu ihtiyaç sebebiyle örtülmemesi âdet haline gelmiştir. İleride örneklerini göreceğimiz başka açma izinlerinde de eski fıkıhçılar hep bu *"ihtiyaç"* sebebine atıfta bulunmuşlardır. Örtünme emrinin gerekçesi olan *"İffetî koruma"* ilkesini de devreye soktuğumuzda şöyle bir genel (âdet ve modanın değişmesine bağlı olarak zaman içinde değişmeyen) kural ortaya çıkmaktadır: "Erkek ve kadın, karşı tarafa cinsel cazibesi olan yerlerini göstermemelidir; iffetî korumak için bu tedbir gereklidir. Cazibeli olmasına rağmen açılacak yerler, buna ihtiyaç bulunduğu için açılması âdet haline gelmiş bulunan yerlerdir." Bu anlayışımızın Kur'an'dan delili, İslâm öncesinde kadınların *"baş, boyun, gerdan ve kısmen göğüsü"* açık bırakmaları âdet olduğu halde bu yerlerin kapatılmasının emredilmiş bulunmasıdır; yani hâkim örf, iffetî korumak bakımından uygun bulunmamış ve değiştirilmiştir.

"İhtiyaç sebebiyle açıkta kalan, örtme mecburiyeti bulunmayan yerler" belirlenirken yüz ve ellerde ittifaka yakın bir ortak yorum oluşmuştur. İhtiyacın takdirinde ise farklı görüşler vardır (bk. İbn Hacer, Fethu'l-bârî, XII, 372; İbnü'l-Hümâm, I, 181, 183; VIII, 97; İbn Âbidîn, I, 297, 298; Azîmâbâdi, XI, 152, 177). Câriyelerin nerelerini örtü dışında bırakacakları konusunda bir nas (âyet, hadis) yoktur. Tefsirciler ve fıkıhçılar, sahâbe uygulaması, o dönemin sosyolojik gerçekleri vb. faktörleri dikkate alarak değişik belirlemeler yapmışlardır (bk. İbnü'l-Hümâm, VIII, 107).

"Başörtülerini yakalarının üzerinden bağlasınlar" emri, bir Câhiliye âdetini değiştirmekte, kadınların uygun bir örtüyle başlarını, boyun ve göğüslerini örtmelerini gerekli kılmaktadır. Bu emirden önce kadınların çoğu, eski âdetlerine uyarak başlarına aldıkları örtünün uçlarını omuzlarının arkasına atarlar ve ön tarafı açık bırakırlardı. Hz. Âişe'nin anlattığına göre bu âyet tebliğ edildiğinde camide bulunan kadınlar hemen alt giysilerinden (izar) birer parça yırtarak bunu başörtüsü yapmışlar ve istenen yerleri kapatmışlardı (Buhârî, "Tefsîr", 24/12; Ebû Dâvûd, "Libâs", 30-32).

Bundan sonra, *"kocaları, babaları... dışında..."* denilerek yabancılara gösterilmesi câiz olmayan süsleri görmelerinde sakınca bulunmayan hı-zsım akrabanın (bu mânada istisna edilenlerin)

açıklanmasına geçilmiştir:

a) Karı koca arasında şehvetli şehvetsiz bakma, görme ve dokunma bakımından bir sınır yoktur. Koca dışında kalan ve kadına hayat boyu evlenmesi haram olan erkek akraba, bakma ve dokunma bakımından koca ile yabancılar arasında üçüncü bir konumda bulunmaktadır. Bunların cinsel organlara bakmalarının câiz olmadığına ittifak vardır. Göbek diz arası bölge dışında kalan yerler konusunda ise fıkıhçılar tarafından uygulama, ihtiyaç, ziynet ve şehvet ihtimali (iffeti koruma amacı) farklı değerlendirildiği için farklı sınırlamalar yapılmıştır.

b) "... kadınları" ifadesi iki şekilde anlaşılmıştır: 1. Bundan maksat müslüman kadınlar demektir, müslüman olmayan kadınlar yabancı erkek gibidirler. Bu görüş Hanefî mezhebinde de tercih edilen görüştür. 2. Burada "kadınları" ifadesi sözün gelişi ve uyumu bakımından böyledir, maksat "kadınlar" demektir, mümin kadının, diğer kadınlara açılma sınırı bakımından kadınlar arasında, dine dayalı bir fark yoktur. Bizim de katıldığımız bu görüşü tercih edenler arasında Gazzâlî, Ebû Bekir İbnü'l-Arabî gibi âlimler vardır (Ahkâmü'l-Kur'ân, III, 1372; İbn Âşûr, XVIII, 211).

c) "Cinsel arzusu bulunmayan erkekler" şeklinde tercüme edilen kısmın âyette iki belirleyici niteliği bulunmaktadır: Cinsel arzuyla (irbe) alışverişi olmamak ve ev ile, aile ile yoğun bir ilişki içinde bulunmak (tâbi). Tefsirlerde bu âyet açıklanırken iktidarsızlar, erkeklik veya kadınlıkları belli (yani belirgin, işlevli) olmayanlar, şehvetten kesilmiş yaşlılar, aileye her gün uğrayıp karnını doyuran yoksullar, evin bazı işlerini gören hizmetçiler örnek olarak zikredilmiştir. Bunlara karşı ev hanımının –yabancılar olduğu gibi– kapanmasında güçlük bulunduğu için Allah Teâlâ bir kolaylık lutfetmiş olmaktadır.

Câhiliye devrinde kadınlar ayak bileklerine halhal gibi ziynetler takarlar, sokakta yürürken ses çıkarsın da dikkat çeksin diye ayaklarını yere vururlardı. Bunun menedilmesi, örtünmenin amacı bakımından çok önemli ve anlamlıdır; çünkü meselenin özü karşı tarafın dikkatini cinselliğe çekmemektir. Bir kadın örtündüğü halde sesi, kokusu, tavrı vb. ile kasıtlı olarak karşı cinsin dikkatini üzerine çekmeye yönelirse o, hadiste geçen "örtülü çıplak"lardan olur.

30 ve 31. âyetlerde geçen buyrukların bağlayıcı olup olmadığı, burada söylenenlerin bir tavsiye mi, yoksa emir mi, dolayısıyla ilâhî tâlimata göre kapanmanın farz mı, edep mi olduğu konusu son zamanlarda bazı çevrelerce tartışmaya açılmıştır. Yalnızca âyetlerde kullanılan emir kipi değil, açıklanan gerekçe, verilen detay ve 31. âyetin "*Ey müminler! Hepiniz Allah'a tövbe edin...*" uyarısıyla bitirilmesi, asırlar boyu ittifakla benimsenmiş bulunan yorumun; yani emrin bağlayıcı,

TESETTÜR

Ahmet Türkan tarafından yazıldı

Pazar, 19 Mayıs 2024 05:30 -

örtünmenin farz olduğu anlayışının isabetli olduğunu açıkça göstermektedir. Dinî emirlerin uygulanması için yükümlülük şartlarının gerçekleşmesi ve engellerin bulunmaması gerekir. Bu sebeple zorunlu hallerde ruhsatlar devreye girebilir, ancak genel hüküm değişmez, engel ve zaruret ortadan kalkınca uygulama da normale döner.

Kaynak : *Kur'an Yolu Tefsiri Cilt: 4 Sayfa: 70-75*